

як: розуміння свого Я у певній ситуації, оцінювання змісту ситуації, значимості ситуації для Я особистості, мотиви дії у певній ситуації. Якщо виходити з традицій вітчизняної психології, то в моделі ідентичності особистості можна виділити такі компоненти як: когнітивний, афективний та конативний, конфігурація яких залежить від домінування одного з цих компонентів в умовах конкретної ситуації. Послідовність поведінки у змінній ситуації забезпечується завдяки домінуванню конативного компонента в структурі ідентичності особистості.

Конативний компонент ідентичності особистості з позицій системного аналізу являє собою сукупність структурних одиниць - ментальних феноменів, в яких знаходять виявлення інтенції (лат. intention) як ментальні стимули дії: настанова, намір, спрямованість, вимога, прагнення, задум, мотив, усвідомлена воля до якоїсь дії, мета діяльності, прагнення, спонука, інтереси, що визначають суб'єктивні критерії вибору та стимулювання поведінки, спрямованої на вирішення задачі в конкретній ситуації. Кожен ментальний феномен, що входить в систему конативного компонента, набуває суттєвих змін у рамках цієї системи завдяки взаємозв'язкам з іншими її структурними одиницями, тобто конативний компонент конструюється всією сукупністю його складових. Крім того, конативний компонент не може існувати і розвиватись поза цілісністю всієї системи ідентичності особистості, яка в реальності існує як єдність визначених нами трьох компонентів. Окрім цього, на конструювання конативного компонента впливають ситуативні змінні, в які входять всі стимули, що отримає людина в певній ситуації. Вплив цих змінних може співвідноситись по-різному: може переважати то одна, то інша змінна. Вітчизняна дослідниця М.О. Холодна, аналізуючи особливості організації інтенційного досвіду, доводить, що інтенції визначають спрямованість та вибірковість індивідуальної інтелектуальної активності. В зв'язку з цим важливим інтенційним конструктом конативного компонента ідентичності є конструкт «надання переваги», в якому об'єднуються такі феномени як цінності, інтереси, цілі, прихильність тощо, особливістю яких є чуттєва сторона, що здатна викликати або підтримувати у людини емоції.

Висновки. На основі аналізу змісту структурних компонентів ідентичності особистості можна побудувати модель забезпечення послідовності поведінки особистості у змінній ситуації, в якій функція забезпечення реалізується завдяки концепту «надання переваги» як структурної складової конативного компонента ідентичності.

Перспективою подальшого дослідження є розкриття змісту та сутності концепту «надання переваги» та його місця у забезпеченні послідовності поведінки особистості у змінній ситуації.

УДК 340.12:340.15

Ліксман В.Ю., студент,
Козинець О.Г., канд. іст. наук,

Національний університет «Чернігівська політехніка», slavik.acount@gmail.com

РЕФОРМИ КАРЛА МАРТЕЛЛА ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ РАНЬОФЕОДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

На теренах Римської імперії від початку IV ст. починають осідати племена франків. Спочатку вони були на правах допоміжного війська основним завданням якого був захист кордонів імперії від набігів інших народів. Але поступово вони осідають на землі, збільшують контроль над територією Римської імперії і починають завойовницькі війни.

Так була утворена держав франків, яка за правління короля Хлодвіга значно розширилася. На початку VIII ст. королівська династія Меровінгів стала займати менш впливове місце в політичному житті Франкської держави. Королі почали втрачати свій вплив на населення, незважаючи на титул правителя країни. За слабкість і бездіяльність їх

називали «ледачими королями». Реальною владою поступово та впевнено почали володіти другі після короля особи у Франкській державі – майордоми. Одним із майордомів був Карл Мартелл – великий реформатор і майбутній «рятівник Європи».

Карл народився у 686 чи 688 році (точна дата невідома) в Ерсталі. Він був незаконнонародженим сином Піпіна Герістальського, який був майордомом Австразії. Перед смертю в 714 році Піпін призначив своїм наступником Карла, оскільки інших спадкоємців чоловічої статі він не мав. З цим рішенням була не згодна його дружина Плектруда, мачуха Карла, яка хотіла передати намісництво своїм онукам. Вона відіслала Карла у в'язницю, але йому вдалося втекти та залучити на свій бік франкську знать і заможних землевласників. Хитрістю та силою йому вдалося утвердитися в Австразії та в 715 р. домогтися посади королівського головного управителя – майордома. Своє прізвище Мартелл («молот, який нещадно разить ворога») Карл отримав після перемоги над арабським військом у битві при Пуатьє [1].

Для зміцнення своєї влади майордом вирішив змінити порядки в державі. Першою виявилася бенефіційна реформа Карла Мартелла, проведена у 30-ті роки VIII ст., здійснення якої було необхідним для зміцнення армії за рахунок створення кінноти. Бенефіцій – це довічне, але умовне володіння землею, котре надавалося за військову службу королю. Основні заходи цієї реформи зводились до таких дій:

- вперше в історії було здійснено секуляризацію, т.т. деякі земельні володіння відбиралися у церкви та монастирів на користь бенефіціаріїв (власників бенефіцію);
- земля надавалася не у приватну власність, а в умовне володіння;
- землі віддавалися разом із селянами, які вели на них господарство;
- бенефіціарій був зобов'язаний надати воїнів на службу на першу вимогу короля;
- утримання воїнів, купівля обмундирування, коней, зброї лягала на плечі землевласників, а не держави;
- у разі смерті бенефіціарія, його земля та обов'язки щодо утримання воїнів переходили до спадкоємця [2].

У цих пунктах був стратегічний успіх реформаторських ідей Карла Мартелла. Тактичні ж особливості ведення бойових дій, які, зокрема, допомогли франкам перемогти в битві при Пуатьє, полягали в тому, що після того, як стрій піхотинців відображав атаквальну хвилю легкої арабської кінноти, саме контратака важкої франкської кавалерії визначала хід бою і, як правило, приносила європейцям перемогу. При цьому, поряд із важкою бойовою кіннотою зберігалися і традиційні піхотні підрозділи.

Головною метою прийнятої військової реформи, її суттю, була необхідність у згуртуванні країни перед значною зовнішньою загрозою, створення боєздатної кавалерії та зміцнення піхотних формувань. Ще одним важливим аспектом, що підтверджує успіх проведених Карлом Мартеллом реформ, є те, що у майордома з'явилась надійна військова опора – створене ним франкське лицарство, яке надалі зробило його фактичним правителем усєї Франкської держави [2].

Також Карл Мартелл провів церковну реформу, значення якої полягало в секуляризації церковної землі та передачі її у власність держави. Секуляризація – це вилучення чогонебудь із церковного, духовного відання та передача світському, цивільному. Секуляризація дозволила збільшити наділ світської влади. Саме ці конфісковані угіддя перейшли до тих, хто служив у армії. У церкви забрали лише надлишки, наприклад, угіддя монастирів залишилися осторонь переділу.

Результатом реформ Карла Мартелла стали тимчасове посилення центральної влади, відбиття нападів зовнішніх ворогів, стабілізація ситуації всередині держави, завойовницькі походи до сусідніх країн і складання відносин сюзеренітету-васалітету [3, с. 65].

Значення реформ Карла Мартелла полягає не тільки в тому, що вони підвищили зростання феодального землеволодіння, а й дали поштовх до утворення особливої системи

підпорядкування феодалів (між сеньйором і васалом існували договірні відносини (обов'язок військової служби)). Окрім правителя держави бенефіцій почали роздавати й найбагатші феодали, таким чином отримуючи своїх васалів. Відбулося посилення військової, судової та фінансової влади окремих сеньйорів над селянами, які жили на їхніх землях. Це вело до збільшення так званих імунітетних прав сеньйорів (на володіння феодала, який отримав імунітетну грамоту короля, не поширювалася діяльність державних посадових осіб, проте всі державні повноваження передавалися власнику маєтку). Також реформи сприяли тимчасовому посиленню центральної влади (за допомогою реорганізованого війська були відбиті напади зовнішніх ворогів, на якийсь час зламано опір непокірної знаті).

Таким чином, реформи Карла Мартелла посприяли розширенню феодалного землеволодіння, з часом збільшилися майнові права сеньйорів, їх судова, військова та фінансова влада над селянами. Значно укріпився шар середніх і дрібних феодалів, які, як професійні воїни, стали основною частиною всієї військової організації; саме вони були попередниками майбутнього рицарства.

Список посилань

1. Карл Мартелл біографія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://obrazovaka.ru/biografiya-karl-martell-kratkaya.html>
2. Военная реформа Карла Мартелла: краткое объяснение [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.all-theories.com/post/военная-реформа-карла-мартелла>
3. Альмухаметова, М.Ш. История государства и права зарубежных стран: учебное пособие / М.Ш. Альмухаметова, А.В. Кузнецов – Тюмень: Издательство Тюменского государственного университета, 2014. – 280 с.